

De Groenbewuste Amsterdammer

IVN AMSTERDAM

BELEEF DE NATUUR!

De Groenbewuste Amsterdammer

is een uitgave van IVN instituut voor
natuureducatie en duurzaamheid,
afdeling Amsterdam.

39^e jaargang – Zomer 2019

Foto voorkant Ringslang

Foto Janny Gerrits

**Redactieadres
Secretariaat IVN
p/a Zocherstraat 3
1054 LP Amsterdam.**

Redactie

Maddie Bartels
Ineke Deckers
Ellen Huijsmans
Peter Junge
Seppe Lenaerts
Just Wiarda

Drukwerk

Drukkerij Editoo
www.editoo.nl

Deadline en aanleveren van kopij:

De volgende Groenbewuste
Amsterdammer (GBA) komt medio
september 2019 uit.
Kopij hiervoor kunt u vóór
1 augustus 2019 digitaal
aanleveren aan het emailadres
groenbewuste020@gmail.com.

Copyright

Uw inzending wordt gepubliceerd
onder de 'Creative Commons'
licentie. Als u een artikel uit ons blad
wilt kopiëren of gebruiken voor
publicatie of andere **niet-
commerciële** openbare doeleinden,
dan vinden wij dat prima, mits u bij
dat artikel de naam van de auteur en
de bron (Groenbewuste
Amsterdammer nr. ..., uitgegeven
door IVN Amsterdam) vermeldt.

Bestuursvergaderingen

Iedere derde dinsdag van de maand
is er een bestuursvergadering. De
vergaderingen zijn openbaar.
Wilt u ook komen of wilt u een
bepaald onderwerp op de agenda
hebben, neem dan van tevoren even
contact op met de voorzitter
(06-14159611).

Wat vindt u zoal in dit nummer? Een greep uit de inhoud:

Onderwerp

Blz

IVN-uitstapje toont de vele zegeningen van de provincie	4
De moeilijke spagaat waarin de natuurbeheerders zitten	6
Onschuldige bomen de dupe	7
Prijs van natuurbeleving	8
Op pad langs groene routes in Amsterdam en omgeving	8
Slangen en hagedissen zijn echte dieren van de zomer	9
De verrassingen van de anarchistische plantenbakken	11
Nieuwtjes uit Diemen	11
Fotografie geeft je een andere kijk op planten en dieren	12
Sloterpark en Sloterplas	14
De lage landen langs de Lek – Megaleep, de Zwerver	16

**En natuurlijk weer een schat aan informatie over de vele
activiteiten, cursussen, wandelingen en things-to-do**

Neem ook een kijkje op onze website:

www.ivnamsterdam.nl

www.ivn.nl/amsterdam

- Partner van IVN Amsterdam -

EDEL
catering

www.edelcatering.nl

06 4176 7716

Wij bezorgen ook in Amsterdam

Biologische catering

Edel Catering bereidt alle producten vers met
eerlijke, 'edele' grondstoffen. Bij het
samenstellen van de gerechten wordt zoveel
mogelijk uitgegaan van ambachtelijke en/of
biologische producten, met aandacht en zorg
bereid.

-*-

Edel Catering bereidt het eten vers op locatie.
Van familie-diner tot meerdaagse activiteit,
van lunch tot bruiloftsfeest: Edel Catering is
van alle markten thuis! Edel Catering werkt
op locatie, hierdoor hebben wij geen dure
overheadkosten. Dit stelt ons in staat met een
betere kwaliteit producten te werken, zonder
de prijzen te verhogen.

-*-

Edel Catering kent u o.a. van de
Nieuwjaarsreceptie van IVN Amsterdam.

Van de redactie

Peter Junge

Natuurbehoud is het kernwoord van dit nummer. Tegenstrijdige gedachtes over de aanpak strijden om voorrang. Iedere natuurliefhebber weet dat bomen een heilzaam middel zijn om de CO₂-uitstoot te bestrijden. Zij worden niet voor niets de longen van de stad genoemd. Je zou dus denken: laat ze staan. Behandel ze met liefde. Maar dan zit je fout. In de ogen van de lokale overheden heeft de verkeersveiligheid namelijk een veel hogere prioriteit. Een dodelijk verkeersongeluk, hoe vreselijk ook, zou het einde kunnen betekenen van 343 eiken langs de N319 tussen Ruurlo en Groenlo. Eeuwenoude bomen zouden moeten worden gekapt. De protesten waren massaal. De Provinciale Staten van Gelderland schortte daardoor noodgedwongen de beslissing voorlopig op.

Het bewijst hoe ver overheid en burger bij dit onderwerp van elkaar afstaan. Het begint steeds meer mensen op te vallen dat er vaak, op het oog zinloze, massale bomenkap plaatsvindt. Mooie lanen met prachtige volwassen bomen veranderen in kale straten. Lees bijvoorbeeld over de aanpak in de Frederik Hendrikstraat in Amsterdam. Maar er liggen nog meer plannen voor het kappen van bomen op de plank. En dat terwijl Nederland in vergelijking met de ons omringende landen al weinig bos heeft. Je zou dus verwachten dat de verschillende natuurbeheerders de handen ineenslaan om meer bossen aan te planten. Maar het tegendeel is waar. Daarbij speelde de keuze om bosgebied een andere natuurbestemming te geven, een rol. Daarbij ingegeven door Europese regels. Zandverstuiving en heidecorridors kregen de ruimte. Heide wordt op Europees niveau gezien als meer waardevolle natuur dan bos, vanwege de hogere biodiversiteit.

De dwingende Europese richtlijnen zaaien twijfels. Ook de gewone natuurliefhebber wordt daarin meegezogen. "Kun je eigenlijk nog met goed fatsoen de natuur in den vreemde beleven?", vraagt een onzer redacteuren zich af. "Toch geven we toe aan een verlangen om iets mee te maken dat er dicht bij huis niet is. Het is een dilemma waar elke natuurliefhebber voor staat en waarin hij zijn eigen afweging moet maken. Ik kom voorshands niet verder dan enige matiging." Voor diegenen met dezelfde twijfels geeft dit nummer ook het antwoord: de anarchistische plantenbakken op de veranda. "Gepote en gezaaide tuinplanten en toevallig neergestreken wilde soorten dringen er om een plekje."

Een echte natuurliefhebber geniet van alles wat groeit en bloeit.

Van de voorzitter

Paul de Dooij

In de lente gaat mijn groene hart altijd wat sneller kloppen. In Amsterdam vind je tegenwoordig steeds meer bloemrijke stukjes groen. Belangrijk voor bijen en vlinders, maar ook de mens raakt hierdoor perplex in een goed humeur! Vele Amsterdammers zetten zich actief in om hun buurt te vergroenen. Door de urgentie van de klimaatverandering en de verdichting in Amsterdam zijn groene buurten essentieel voor de leefbaarheid voor mens, plant en dier.

In opdracht van de gemeente Amsterdam werk ik aan de bekendheid en betrokkenheid voor groen in de buurt. Eind maart is het digitale kennis- en netwerkplatform www.buurtgroen020.nl gelanceerd. Hier kan je veel kennis vinden maar ook zelf iets plaatsen (bv. project, activiteit, vraag of aanbod). Zo proberen we zo veel mogelijk groene Amsterdammers te verbinden en elkaar te laten inspireren. Dit doen we ook lokaal; door het opleiden van gebiedsgerichte groencoaches die bewoners kunnen helpen met groene ideeën voor hun buurt.

Buurttuin Enigenburg Buitenveldert

Als IVN'ers spelen we een belangrijke rol voor de groene beweging in Amsterdam. Door het uitdragen van onze passie voor natuur kunnen we meer en meer mensen betrekken bij het stadsgroen. Onze natuurgidsen zijn onze hoofdbassadeurs en nemen al vele honderden mensen mee op ontdekking in de natuur. Sinds april kunnen ze hierbij geholpen worden door 8 nieuwe beleefgidsen. Deze IVN'ers zijn via een korte cursus gidsenvaardigheden opgeleid voor activiteiten op het gebied van natuurbeleving. Door mee te lopen met ervaren natuurgidsen en deel te nemen aan verschillende natuuractiviteiten doen ze de nodige ervaring op.

Eind mei ben ik op natuurvakantie geweest in Estland en Letland. Even bijkomen van het drukke stadse leven in een heerlijk rustig en groen land. Je vindt er prachtige nationale parken met bloemrijke natuur gevoed door rijke veengrond. Vroeg in de ochtend hebben we een aantal korhoenders en een auerhoen gespot in het open veld. Je ziet er sowieso veel wild dat minder schuw lijkt doordat het minder drukbevolkt is. Een echte aanrader voor de natuur- en vogelliefhebbers!

Graag tot ziens op een van onze activiteiten.

In memoriam Corrie Leefkens

Op 6 april jongstleden is Corrie Leefkens op 81-jarige leeftijd overleden. Zij heeft zich vele jaren voor het IVN ingezet op verschillende gebieden.

In 2002 deed Corrie de gidsen cursus, maar was ruim voor die tijd actief als gids. Tot op hoge leeftijd heeft Corrie natuurexcursies gegeven, niet alleen over vogels en bomen, maar ook over natuurverschijnselen per seizoen en over planten die groeien in en tussen het beton van onze stad. Het Vliegenbos in Amsterdam-Noord was haar belangrijkste zendingswerk. Het is jammer dat zij niet meer kan meemaken dat daar nu diverse paartjes ijsvogels broeden.

Daarnaast schreef zij als redacteur van de GBA mooie stukjes in ons verenigingsblad, waarin zij haar liefde voor natuur en cultuur combineerde. Behalve zelf stukjes schrijven, corrigeerde zij ze ook alle kopij. Zij haalde er altijd de spel- en tikfouten uit. Zij nam het zichzelf kwalijk als ze bij het lezen van het gedrukte exemplaar nog een fout over het hoofd had gezien, terwijl ze toch als vierde van de besten uit de bus kwam bij het Dictee der Nederlandse taal!

Dat haar hart voor de natuur groot was manifesteerde zich ook in vrijwilligerswerk, dat zij deed voor Natuur en Milieu Amsterdam-Zuid, en in de vele petitie's die zij tekende voor het behoud van natuur in Amsterdam.

Wij zullen haar veelzijdige inzet binnen het IVN en haar humor en nuchterheid zeker gaan missen.

IVN-uitstapje toont de vele zegeningen van de provincie

Maddie Bartels

Als Amsterdamse IVN'er ben je in eerste instantie gericht op je eigen afdeling en omgeving. Maar het is altijd verfrissend en inspirerend om ook wat verder om je heen te kijken. Zo'n kans biedt de jaarlijkse provinciale dag van IVN Noord-Holland, die steeds op een andere plek in de provincie wordt gehouden. Noord-Holland is gezegend met veel uiteenlopende landschappen. Stedelijke gebieden, zoals onze stad, weilanden met polders, veen, klei en keileem, zandgronden met hei en bos. Kalkarme en kalkrijke

duingebieden, geestgronden, zee en zandstrand, wadengebieden. De tien IVN afdelingen van onze provincie hebben dan ook elk heel eigen focussen.

Parnassiapark

Op zaterdag 13 april was IVN Noord-Kennemerland (NKL) gastheer in Bergen aan Zee. In de duinen en dicht bij het strand ligt het Parnassiapark, een kleine duinvallei, vernoemd naar de duinplant Parnassia. Het parkje had volgens een ontwerp uit 1905 van landschapsarchitect Leonard Springer een van de twee villawijken moeten worden van het nieuwe dorp Bergen aan Zee. Springer heeft in Amsterdam onder andere De Nieuwe Oosterbegraafplaats en het Oosterpark ontworpen. Van zijn ontwerp voor Bergen aan Zee ging alleen het plan voor de Zeeweg door. Grondlegster van Bergen aan Zee aan het begin van de 20^e eeuw was mevrouw M.A.D. van Reenen-Völter, echtgenote van de toenmalige burgemeester van Bergen. Zij had grote invloed op de uiteindelijke realisatie van het Parnassiapark in 1911. Ook verscheen door haar toedoen daar in 1914 een karakteristiek houten gebouwtje in Amsterdamse Schoolstijl. Het diende oorspronkelijk als Duinmuseum en na ruim honderd jaar is het nog steeds een stukje erfgoed om trots op te zijn. Het wordt dan ook goed onderhouden. Nu is het door IVN NKL intensief in gebruik als werkschuur voor bijeenkomsten, cursussen en natuurlessen. Er staat een kast met flink wat natuurboeken. Bijzonder is daarnaast een collectie goed geconserveerde opgezette (duin)dieren uit de tijd van het 'duinmuseum'. In de aangelegde heemtuin er omheen ligt een vijver vol waterleven.

Foto: Maddie Bartels

Parnassia deur

Foto: Maddie Bartels

Parnassia gebouw

Het was een typische april-doet-wat-hij-wil dag. Een frisse bries, soms stralende zon, afgewisseld met dreigende wolkenpartijen en plotselinge heftige buien. Er viel even zelfs sneeuw en hagel, waardoor de omgeving zich kort in winterkleed hulde. In de knusse werkschuur Parnassia was het gelukkig lekker behaaglijk. Zo rond de veertig deelnemers druppelden in de ochtend binnen en warmden zich aan koffie en thee. Er werd geanimeerd begroet en kennisgemaakt. IVN Amsterdam was met zeven leden van de partij.

Masja Gielstra (vrijwilligersconsulent IVN Noord-Holland) en Joop Bons (bestuur IVN Noord-Kennemerland) openden de dag. Op het programma stonden in de ochtend eerst twee presentaties, die een kijkje gaven in wat speelt in het duingebied van Noord-Kennemerland. Daarna werd de nieuwe landelijke IVN route-app geïntroduceerd, waarover elders in dit blad meer is te lezen.

PWN duinbeheer

Natasja Nachbar (boswachter Waterleidingbedrijf Noord-Holland, kortweg PWN) was als eerste aan het woord. Zij hield een bevlogen verhaal over de steeds veranderende (dynamische) situatie van de Noord-Hollandse duinen in de loop van de tijd en het huidige duinbeheer als antwoord daarop. Het Noord-Hollands Duinreservaat strekt zich uit van Bergen aan Zee tot Wijk aan Zee en beslaat ca 5200 hectare. Bij Bergen ligt de kalkgrens: ten noorden hiervan zijn de duinen kalkarm, ten zuiden juist kalkrijk, wat o.a. tot uiting komt in karakteristieke flora en fauna. Het duingebied is belangrijk voor de drinkwaterwinning en behoort tot de Natura 2000 gebieden. Er komen minstens 5 miljoen bezoekers per jaar.

Een balans vinden tussen het duinlandschap zijn gang laten gaan of ingrijpen (en hoe?) is spannend en nodigt uit tot politieke discussie. Zo is er de laatste jaren ten behoeve van het duinherstel bewust meer open zand gecreëerd. Bossen met Oostenrijkse zwarte dennen worden gekapt, maar loofbomen worden juist geplant, omdat zij beter zijn voor het milieu. Actief duinbeheer is in feite onontbeerlijk. Anders zouden de duinen zo dramatisch afkalven dat zij onze kust niet meer kunnen beschermen. Het was goed om als Amsterdammers maar weer eens te beseffen hoe essentieel de duinen ook voor ons zijn!

Schaapskudde duinbeheer

Marijke Dirkson (schaapsherder) hield daarna een pleidooi voor de functie van de schaapskudde bij het duinherstel. Zij is opgegroeid op een boerderij en koos voor het vak schaapsherder vanuit een fascinatie, zoals in het boek *Het Herdersleven* (James Rebanks, schaapsboer in het Lake District) beeldend wordt verwoord: 'Had je hem nu direct de vraag gesteld of hij de bergen liefhad, dan had hij je mogelijk domweg aangestaard en iets gezegd over hun grimmigheid. Maar als je hem wat doelbewuster aangesproken had op zijn beroep en al wat er gebeurt met aarde en hemel, dan had je gezien hoezeer zijn denken vol was van geheim, verwondering en eerbied – dingen die een ware godsdienst vormen in zijn hart.'

Het beroep is mooi maar ook zwaar. Soms kan een werkdag wel 24 uur duren, zoals wanneer er lammetjes worden geboren. Het herdersvak is bovendien zakelijker geworden. Er moet immers ook brood op de plank komen. Zo zet het bedrijf

Rinnegom van Marijke Dirkson in opdracht van o.a. gemeentes, natuurorganisaties en waterschappen schaapskuddes in, om natuur en openbaar groen te beheren. Door het grazen van de schapen ontstaat een soorten- en structuurrijke vegetatie, verschraalt het gebied, verspreiden zich daardoor zaden en ontstaan er vloeiende overgangen. De kudde trekt van plek naar plek, waardoor een gebied maar tijdelijk wordt begraaasd. Daarbuiten is er rust voor bloei en zaadsetting. Het ontmoeten van een schaapskudde is een bijzondere ervaring. In de Schaapskooi in Bergen komen 150 Kempische schapen na een dag grazen in de duinen overnachten. Deze schuur is een populaire trekpleister voor bezoekers en heeft ook een educatieve functie.

Maddie Bartels

Route-app workshop

Na de stevige lunch met smakelijke soep en rijk vegetarisch belegde boterhammen splitsten de deelnemers zich op voor de verschillende keuze-onderdelen.

Binnen was er een korte cursus in twee workshops 'zelf aan de slag', over het invoeren van wandelroutes in de IVN route-app. Deze werd gegeven door Hans Hogenbirk (werkgroep route-app IVN Apeldoorn). Simultaan werd binnen in een andere groep aandacht besteed aan de Scholenwerkgroep van IVN NKL. Buiten ging een aantal mensen onder leiding van een gids korren: vissen met een sleepnet ('kor') vanaf het strand, een activiteit die IVN in Bergen aan Zee regelmatig verzorgt. Na een 'trek' wordt het net geleegd in een bak en kan de vondst worden gedetermineerd. Een andere groep verkende Bergen aan Zee tijdens een korte wandelexcursie met natuurgidsen in opleiding. Rond 16.00 uur was iedereen weer terug van de buitenactiviteiten, wel behoorlijk verkleumd dankzij ijskoude buien.

Foto: Maddie Bartels

Excursiegroep

De geanimeerde, informatieve en goed georganiseerde dag werd afgesloten met een slotwoord en een drankje. De opzet van een provinciale ontmoetingsdag met zowel lokale onderwerpen als items van algemeen belang werkt prima. Waar gaan we volgend jaar naar toe?

De moeilijke spagaat waarin de natuurbeheerders zitten

Peter Junge

De klimaatdiscussie houdt de gemoederen volop bezig. Iedereen is het er over eens dat de CO₂-uitstoot drastisch moet worden verminderd. Maar de cijfers spreken helaas nog steeds andere taal. Bomen zijn bij uitstek geschikt de uitstoot te reduceren. Een gemiddelde boom kan per jaar ongeveer twintig kilo CO₂ opnemen in zijn biomassa. En die hoeveelheid wordt dan vervolgens omgezet in zuurstof. De aanplant van nieuwe bossen wordt dan ook algemeen gezien als een efficiënt wapen in onze overlevingsstrijd. Maar gebeurt dat ook?

De Frederik Hendrikstraat in Amsterdam biedt een troosteloze aanblik. Boomstompen van een meter hoog zijn zichtbaar naast een rij geparkeerde auto's. Briefjes met zoete teksten, geprikt op de stronken, laten zien hoe de bewoners met een zekere weemoed over deze kaalslag denken. Maar dat ligt volgens de gemeente toch iets genuanceerder. In een schrijven noemt de gemeente het een 'weloverwogen besluit'. "De oude bomen (watercipressen) hadden geen toekomst meer omdat bij de aanplant in 1990 bij nader inzien niet de juiste keuzes zijn gemaakt. De boomsoort was niet geschikt voor deze plak, de groeiplaats was te krap en er was waarschijnlijk te weinig bomengrond aangebracht."

In een dergelijke situatie is de reden voor deze operatie enigszins verklaarbaar. Normaal staan watercipressen in parken. "Maar in deze straat gingen ze snel oppervlakkig wortelen op zoek naar voedsel. Dat zorgde al na vijftien jaar voor hinderlijke en gevaarlijke opdruk van de stoep, het fietspad en de parkeerplaatsen. De opdrukkende wortels moesten meerdere keren afgeschaafd worden om te zorgen dat het fietspad nog enigszins begaanbaar bleef. Dit kwam de bomen niet ten goede." Na uitgebreid onderzoek en met instemming van de werkgroep van bewoners werd besloten tot het kappen van 73 watercipressen en het herplanten, beginnend in het jaar 2020, van 58 iepen. "Een iep is veel geschikter voor de stad. Hij wordt zeer groot met eironde kroon, die een veel groener straatbeeld zal geven," aldus de gemeente.

Maar het begint steeds meer mensen op te vallen dat er vaak een, op het oog zinloze, massale bomenkap plaatsvindt. Mooie lanen met prachtige volwassen bomen veranderen in kale straten. En er liggen nog veel meer plannen voor het kappen van bomen op de plank, niet alleen in steden maar ook in natuurgebieden. Dit terwijl Nederland in vergelijking met ons omringende landen al weinig bos heeft. In ons land bestaat elf procent van de oppervlakte uit

bos, amper tweehonderd vierkante meter bos per inwoner. Dit staat in schril contrast met de 32 procent in Duitsland, de 28 procent in Frankrijk en de 22 procent in België.

Foto: Wikipedia

Frederik Hendrikstraat met watercipressen

Foto: Streetview

Frederik Hendrikstraat in april 2019

Het feit dat Nederland bos verliest, terwijl we al het dunst beboste land van Europa zijn, is zorgelijk. Maar die afnemende trend was er niet altijd. Van 1990 tot 2013 steeg de hoeveelheid bos van 364.000 tot 375.000 hectare. Daarna kwam de omslag. Vanaf toen verdween vanaf toen 20.000 hectare bos, terwijl er slechts negenduizend hectare werd aangeplant.

Volgens woordvoerder Imke Boerma van Staatsbosbeheer, een van de grootste landeigenaren, heeft dat twee redenen. "De belangrijkste reden voor ontbossing is het aflopen van de subsidieregeling voor boeren om, een aantal decennia lang, bomen op hun land te laten groeien. Doel was de overproductie in de landbouw te verminderen door weide- en akkergrond in bos te veranderen. Dat beleid werd ingezet in de tijd van de boterberg. Ook wilde de overheid er mee vooruit lopen op een verwacht houttekort in de toekomst. Toen die regeling in 2013 werd afgeschaft, ging de bijl van de boeren in de wortels van hun bomen."

Daarnaast speelde de keuze van natuurbeheerders om bosgebied een andere natuurbestemming te geven, een rol. "Zandverstuivingen en heidecorridors kregen de ruimte. Heide wordt op Europees niveau gezien als meer waardevolle natuur dan bos, vanwege de hogere biodiversiteit. Boeren en natuurbeheerders, die om bovengenoemde redenen bomen kappen zijn niet verplicht opnieuw bomen te planten ter compensatie. Als bomen moeten

plaatsmaken voor bouwprojecten is dat wel het geval."

Heide wordt wel eens lyrisch 'de parel van de natuur' genoemd. Het struikje is gespecialiseerd om te groeien in zeer arme grond. Het is een wonder dat het groeit op plaatsen waar andere planten weigeren te groeien. De familie kent wereldwijd zo'n drieduizend soorten, waarvan er zeven in Nederland voorkomen. De bekendste is Dopheide, die het liefst groeit op drassig land. Op heide en stuifzand kunnen tevens zeldzame soorten als de gladde slang, de hazelworm en de sabelsprinkhaan terugkeren. Ook de tapuit en de duinhagedis zullen zich er wel bij voelen.

Nederland heeft daar afspraken over gemaakt in het kader van Natura2000, een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden. Maar het gaat lijnrecht in tegen het onlangs afgesloten Klimaatakkoord. Daarin dringt de overheid juist aan op meer aanplant van nieuwe bossen. Twee verschillende zienswijzen, die botsen met elkaar. De natuurbeschermers, ondermeer Staatsbosbeheer, zitten min of meer gedwongen door Europese afspraken in een spagaat. En dat wordt door menige burger niet begrepen, getuige de luide protesten van demonstranten tegen het kappen van een dennenbos in Schoorl. In totaal zou er negentig hectare dennenbos moeten worden gekapt voor het behoud van open grijs duin. Schoorl is nog een van de weinige plekken waar dit duin voorkomt.

Woordvoerder Boerma: "Staatsbosbeheer, wordt vaak de schuld van het massaal kappen van bomen in de schoenen geschoven. Onterecht. Wij beheren slechts tien procent van de totale oppervlakte aan bos. De rest is in andere handen. Maar we moeten wel aan onze Europese verplichtingen voldoen. Daarnaast zijn we ook gehouden aan onderhoud plegen. Maar er is een aantal overwegingen om bossen grondig aan te pakken. Neem de essentaksterfte. Staatsbosbeheer beheert ruim 4600 hectare essenbos, waarvan tachtig procent is aangetast. De ziekte is helaas niet te bestrijden, dus zit er niets anders op dan te kappen. Daarnaast moeten we inkomsten genereren door het verkopen van hout van (gevelde en omgehakte) bomen."

Foto: Pixabay

Op dit moment brengt de verkoop van hout negen miljoen euro per jaar op. Staatsbosbeheer wil nu in bepaalde gebieden meer gaan kappen met als doel het bos te verjongen. Maar dat levert ook een paar miljoen extra op. Tegenstanders zien dit verdienmodel als een van de redenen voor de gepleegde rooibouw op grote schaal. Maar het kappen van bomen heeft ook een keerzijde. Met het vellen van een boom komt alle opslagen CO2 vrij. Een geplaat jong boompje heeft er tientallen jaren voor

nodig om dat weer op te bouwen. Kappen kan soms nuttig zijn, maar vaak is het laten staan een betere optie.

Onschuldige bomen de dupe

Peter Junge

Ze worden de longen van de stad genoemd. En dat is niet voor niks. Bomen zetten koolstofdioxide (CO2) om in zuurstof. Dus wordt voorzichtig met bomen omgegaan, zou ieder redelijk denkend mens verwachten. Maar dat ligt helaas toch iets anders. De politiek heeft andere ideeën. En die stroken vaak niet met de gedachten van natuurliefhebbers. Neem de voorgenomen kap van 343 eiken langs de N319 tussen Ruurlo en Groenlo in Gelderland. Eeuwenoude bomen, die in 1875 zijn geplant en bepalend zijn voor het landschap. Ze zouden te dicht op de rijbaan staan. En dat zou de verkeersveiligheid niet ten goede komen. Daarbij werd verwezen naar een ongeluk in 2017, waarbij een vrouwelijke automobiliste omkwam na een botsing tegen een eik. Een noodlottig incident. Maar niet maatgevend voor zo'n radicale ingreep. Zeker niet als daar slechts vier niet-fatale ongelukken tegenover staan.

De protesten waren massaal. De Provinciale Staten van Gelderland moest de plannen noodgedwongen voorlopig uitstellen. Volgens de provincie is er meer tijd nodig om tot een gedetailleerde vergunningaanvraag te komen. Te gek voor woorden. Politici opereren steeds meer als technocraten, met weinig oog voor culturele en historische waarden. Bij de tegenstanders heeft zich een nieuwe naam gemeld: columnist Bert Wagendorp van de Volkskrant. In de krant van 11 mei schreef hij een vlamdend betoog. "Het is nodig bestuurders voortdurend te wijzen op hun oogkleppen. Plannen kunnen er op de tekentafel fantastisch uitzien, maar in de werkelijkheid uitlopen op kaalslag en het negeren van waarden die ook van belang zijn."

Foto: Ineke Deckers

Bomen zijn volgens hem deel van het geheugen van een landschap. "Je moet ze koesteren in plaats van er biomassa van te maken." En Wagendorp eindigt zijn column met de woorden: "We moeten anders gaan denken, en niet blijven steken in de voor de hand liggende oplossingen van dertig jaar geleden, willen we dit kwetsbare land niet naar de ratsmodee helpen en omvormen tot een keurig verkeersparadijs. De bomen staan daar prima en doen geen vlieg kwaad. Laat ze staan, verdomme." Hulde, Bert.

Prijs van natuurbeleving

Just Wiarda

Laatst keek ik door het raam naar buiten en zag in het gebladerte van een iep een staartmees scharrelen. Dat maakt gelukkig. Het geluk duurde maar kort, want ik werd alras bevangen door onzekerheid. Is het wel een staartmees? Ik keek nog eens, en besloot te vertrouwen op mijn eerste waarneming.

Overall liggen nu de zaadjes van de iep. Eikelmuisen schijnen er dol op te zijn. En als de mens niets meer te eten heeft, houdt het jonge iepenleven hem op de been.

Ik kijk door een ander raam en zie een nare, dunne, witte plastic zak die in een honingboom is verwaaid. Ik heb de gemeente gebeld, het kostte me enige moeite om voor de vriendelijke dame die me te woord stond, de goede en verstaanbare woorden te vinden. Ze heeft er een heuse klacht van gemaakt, maar ik hoor niks meer. Zo gaat dat soms met contacten met de overheid. Maar ach, ik geef zelf ook wel eens geen thuis. Zou het werk voor de brandweer zijn? Zouden ze willen uitrukken voor klein leed waaraan elke urgentie ontbreekt?

Sinds een week of wat tuur ik de hemel af, maar ik zie ze niet. Kou, wolken en geen insecten. Waar zijn ze blijven steken in warmere atmosferen? Hoe kunnen we van lente en zomer genieten, als het Amsterdamse firmament verstoken blijft van het rusteloze gieren?

Amsterdam is weer aan het bekomen van het uitbundige tulpenfestival. De bolplanten zijn uitgebloeid. Blauwe regen, meidoorns, kastanjes en fluitenkruid geven nu kleur aan de stad. Rhododendrons en Azalea's staan op springen. Eigenlijk hoef je voor de natuur Amsterdam niet uit.

Met een half uurtje fietsen en een beetje geduld en geluk heb je zo een ijsvogel of blauwborst te pakken. En voor de scharrelaar, die derde blauwe prachtvogel, hoef je het land niet meer uit. Je kunt binnen blijven en rustig in je luie stoel gaan zitten lezen in het eerste nummer van het gelijkkluidende *Vogeltijdschrift voor lezers*.

Het bekijken van natuurplaatjes of het lezen van een natuurbeschrijving kan intense vreugde geven, maar is op zijn best toch voor- of napret. Met reizen in je geest kom je een heel eind, maar niet ver genoeg. Echte natuurbeleving is naar buiten gaan. Met eigen oren en ogen horen en zien. En zo gaan we op pad, dichtbij of verweg, op zoek naar vertrouwde lievelingen of uit op nieuwe waarnemingen, naar plekken die we kennen en waar we opnieuw het geluk willen vinden, of naar onbekende oorden.

Vogelaars en beestenmensen hebben het makkelijk. Die kunnen het hele jaar door aan hun gerief komen. Botanici en vlinderaars zijn in hoofdzaak aangewezen op voorjaar en zomer. Degenen die meer willen zien dan wat hier voorhanden is, leggen hun beurs en vertrekken over de grenzen van het vaderland. Dat brengt me op het volgende.

Kun je eigenlijk nog met goed fatsoen de natuur in den vreemde beleven? De aarde overvliegen om een diepverlangde wens in vervulling te doen gaan? Meedoen aan de vervuiling voor je eigen geluk? Om nog maar niet te spreken van je bijdrage aan de belasting van het ecotoerisme op de natuur in de plaatsen van bestemming. Komt de ecotoerist nog weg met de wetenschap dat zijn toerisme nog geen massatoerisme is? Is hij onschuldig, zolang – bij wijze van spreken – het volkje van de Costa del Sol nog niet de flanken van de bergen in Mongolië heeft ontdekt om sneeuwluipaarden te spotten? Eigenlijk niet, als ik eerlijk ben. Toch geven we toe aan een verlangen om iets mee te maken dat er dicht bij huis niet is. Het is een dilemma waar elke natuurliefhebber voor staat en waarin hij zijn eigen afwegingen moet maken. Ik kom voorshands niet verder dan enige matiging. Het wordt hoog tijd dat ik me zet aan de lezing van *De verborgen impact, alles voor een eco-positief leven*, van Babette Porcelijn. Daarover een volgende keer.

Ik heb ze net gezien, hoog in een blauwe avondlucht. Dat biedt enige troost bij de treurnis over de menselijke terreur tegen de biodiversiteit.

Op pad langs groene routes in Amsterdam en omgeving

Seppe Lenaerts

Wil je de groene Amsterdamse omgeving beter leren kennen? Wil je dat doen op eender welk moment? Heb je nood aan inspiratie voor een wandeling of fietstocht en wil je onderweg meer te weten komen over onze groene stad? Dan is de app IVN routes echt iets voor jou!

Natuurroutes voor jong en oud(er)!

Eind 2018 lanceerde IVN haar route app, onze afdeling sprong als één van de eersten mee op de kar. Naast de vele landelijke IVN-routes kan je al enkele Amsterdamse wandelroutes in deze app terugvinden. De Amsterdamse routes gaan langs bijzonder stadsgroen en bieden interessante groene weetjes voor wie graag buiten vertoeft. Af en toe kom

je ook een cultuurhistorisch of ander interessant weetje over de omgeving tegen.

Foto: ± Seppie Leenaerts

App IVN Routes

De app IVN Routes is verrassend simpel te gebruiken en is volledig gratis. Je downloadt de app op je smartphone via Google Play voor Androidtelefoons of via de Apple Store voor iPhones. Via het zoekscherm vind je een route naar jouw wens. Met de functie 'Uitgebreid zoeken' voer je je wensen voor dat moment in. Zo zijn er routes voor onder andere kinderen, gezinnen of ouderen en kan er gezocht worden op verschillende onderwerpen, zoals stadsroutes, vogels of speurtochten. Ook voor een wandeling met de hond kan je de app gebruiken.

Wanneer je een geschikte route hebt gevonden, download je deze en je kan van start gaan. Doordat de gedownloade routes ook offline beschikbaar zijn, hoeft je telefoon niet altijd verbinding met het internet te hebben. Download de route in dat geval best eerst thuis.

Maddie Bartels

Route-app presentatie

Help ons groeien

Om het aanbod aan routes uit te breiden is IVN Amsterdam steeds op zoek naar nieuwe routes. Heb je een suggestie voor een leuke en interessante groene route in en rond Amsterdam? Of weet je nog een leuk thema voor een groene wandeling of fietstocht in Amsterdam? Stuur ons dan een mail met een routebeschrijving en de interessante plekken langs de route. Wij bekijken dan of we hiervan een route kunnen maken. Het auteursrecht voor deze route komt bij IVN Amsterdam te liggen, dus graag geen routes waar al auteursrecht op rust. Omdat de gemaakte routes ook getest dienen te

worden zijn we op zoek naar enthousiaste wandelaars en fietsers die deze routes voor ons willen uitproberen. Mocht je hiervoor interesse hebben of toch nog een foutje opmerken in één van onze bestaande routes, laat het ons dan via mail weten. In de toekomst zijn wij ook op zoek naar zelfgemaakt rechtenvrij beeldmateriaal om de routes op te fleuren. Heb je nog Amsterdamse natuurfoto's, -illustraties of -filmpjes die wij zonder naamsvermelding mogen gebruiken, graag ook dan een mail.

Mailen kan naar p.dedooij@gmail.com met als onderwerp 'Groene routes Amsterdam'.

IVN Amsterdam wenst je alvast veel wandel- en fietsplezier!

De routes van IVN Amsterdam vind je in de IVN-route app, deze is gratis downloadbaar via Google Play of de Apple Store.

IVN Landelijk biedt ook tal van wandel- en fietsroutes door heel Nederland aan en je kan de app installeren via hun website: <https://www.ivn.nl/ivn-routes>.

Slangen en hagedissen zijn echte dieren van de zomer

Katja Sienknecht

Voor mij, die in Midden-Europa op vakantie gaat (meestal kamperend en met de fiets), zijn slangen en hagedissen echte dieren van de zomer. Sommige mensen zijn er bang voor, maar ik vind ze erg mooi en heb er (net als voor alle dieren) gezond respect voor. Dus ik ga ze ook niet oppakken als dat niet nodig is.

Hagedissen

Mijn eerste ontmoetingen met hagedissen vonden plaats aan de Bodensee, toen ik een jaar of 5 was. Als we 's avonds naar en van het restaurant terug liepen, zaten ze op de stenen muurtjes langs de weg. Ik weet niet tot welke soort ze behoorden, ze waren niet zo groot en zandkleurig. Van mijn moeder mocht ik ze niet pakken, omdat ze dan hun staart kwijt zouden kunnen raken. En wat moesten ze dan, als ze een roofdier tegenkwamen en die truc niet meer uit konden halen??

Op oude muren

Iedere keer als ik ergens op historische plekken kom, kastelen, amfiteaters of forten, en het is warm weer, dan kijk ik ook uit naar hagedissen. Dat moet dan de muurhagedis zijn, een bruin hagedisje dat ontieligelijk snel kan zijn. Ik zag ze in Trier in het Amfitheater toen we bijna gebakken werden, zo heet was het. En in Barcelona, op het Castel de Montjuïc.

In de duinen

Een van de mooiste ontmoetingen met zandhagedissen vond plaats toen ik met mijn dochter op een zeer mooie dag in mei de NS wandeltocht van Santpoort-Noord naar Overveen ging lopen. Het was zo'n uitbundige ochtend in mei: de wijngaardslakken waren aan het paren met grote schuimende balen slijm en de vogels waren druk aan het zingen. De

mannelijkes van de zandhagedis zaten blijkbaar zó vol met hormonen dat ze - in plaats van op de loop te gaan voor ons geritsel - daar op af kwamen om te kijken of dat niet een concurrent was... Als twee mannelijkes elkaar tegen komen, zo vol van hormonen, kan er fel worden gevochten. Bijten, worstelen, alles is toegestaan om de tegenstander weg te jagen. En mooi dat ze zijn, die mannelijkes! Prachtig smaragdgroen, het zijn heuse juweeltjes... Ik snap wel dat de vrouwtjes hen onweerstaanbaar vinden. Mijn eerste zandhagedis was trouwens een vrouwtje, dat ik tegenkwam op studentencampus Uilenstede, op weg naar de Soos, niet echt een plek waar je die verwacht. Maar we hadden daar ook vleermuizen, dus het zal wel goed hebben gezeten met de insecten;-)

Foto: Wim Wijering

Zandhagedis

Foto: Hans Smulders

Hazelwormen

Hazelwormen

Een hazelworm is eigenlijk een hagedis, die een slang nadoet. En hij doet het vrij overtuigend: hoewel ik weet dat het geen slang is wil ik hem liever niet oppakken. Soms moet dat wel, want de eerste hazelworm die ik tegenkwam probeerde in het bos op Zingst (een Duits eiland in de Oostzee) dwars op de helling het fietspad over te steken en gleed iedere keer weer terug. En aangezien er toch regelmatig fietsers langs kwamen, en niet iedereen zo oplettend is als wij, heb ik hem (haar, zo als ik nu weet) maar met een tak van het pad gemaneuvreerd, waarbij ze fel tegen me siste... Dat was dus mijn eerste hazelworm en nu dacht ik dus dat hazelwormen altijd lichtbeige waren. Ook de hazelworm die ik later in de Maasduinen (Midden-Limburg) tegenkwam, zag er zo uit. Dus toen we in het Leudal (ook Midden-Limburg) waren, herkende ik de eerste die ons pad kruiste wel als hazelworm. Maar de tweede die de helling af kwam glijden en het wandelpad kruiste was een stuk

groter, meer goudbruin dan lichtbeige en had bruine lengte-strepen! Die werd dus door mij ten onrechte versleten voor slang. Gelukkig was het Leudal Museum open en daar konden ze me helpen: de jonge exemplaren en de vrouwtjes zijn beige en volwassen mannelijkes zijn donkerder en hebben duidelijke strepen.

Slangen

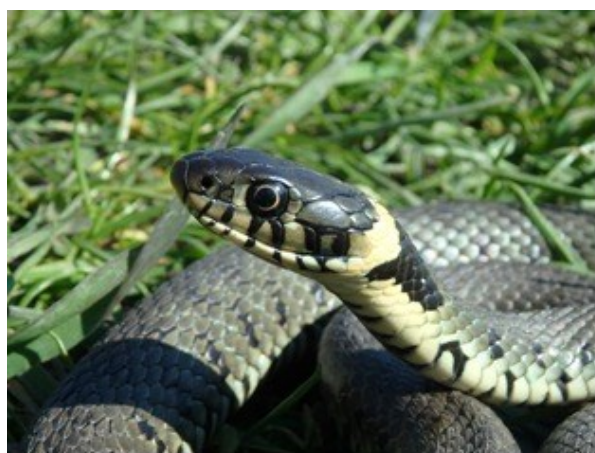
Adders

Aangezien ik adders vooral tijdens het fietsen tegenkom, ga ik ervan uit, dat ze wel héél erg van een warme buik houden! We zijn al menige keer geschrokken omdat er ineens een adder op de weg of het fietspad lag, die zich gauw uit de voeten maakte (nee, geintje, dat kun je bij een slang niet zeggen) als wij eraan kwamen. Voor wie ze nog nooit heeft ontmoet: adders lijken nog het meest op de buitenband van een terreinfiets, qua afmeting, maar ook door het patroon.... Meestal zijn ze zo snel, dat je, als je stopt om terug te rijden om ze goed te bekijken, nog net de staart tussen de begroeiing ziet verdwijnen. Ik zag ze in Duitsland, in Frankrijk en Denemarken, altijd op de weg, soms onder mijn fiets doorschietend. Je schrikt je rot want je denkt dat je ze gaat overrijden, maar ze zijn erg snel.

Ringslangen

De eerste ringslangen die ik zag waren er meteen een heleboel. We waren aan het wandelen in een

Foto: Bobby Bok

Ringslang

natuurgebied op Fischland (Fischland, Darss en Zingst is eigenlijk één eiland in de Oostzee, dat een baai bijna afsluit). In een moerasgebied in een sloot waar een brug overheen liep, lagen zeker tien ringslangen in het warme water te wachten op nietsvermoedende kikkers die langskwamen. Je kon heel mooi de gele halvemaanvormen achter hun hoofd zien. Af en toe werd er een kikker gegrepen, die te onvoorzichtig was. Voor de rest hielden de slangen zich muisstil. Van het publiek (we waren de enigen niet) trokken de slangen zich niets aan.

De ringslangen die ik hier in Nederland zag waren over het algemeen halfwas jongen op weg (neem ik aan) van de broedhoop naar het leefgebied. Ik zag ze in de Blauwe Kamer, bij Rhenen en bij de wandeling rond het Naardermeer.

Afgelopen jaar in Duitsland zagen we in het Havelland (bij Berlijn) zowel volwassenen alsook jonkies. Een

van de jonkies leek wel door de hitte bevangen (het was 36 graden) en lag op het pad. We dachten dat hij dood was, maar toen mijn dochter hem vast hield (het leek er nog het meest op dat je een schattig armbandje om had) riep ze ineens: "Je slikte! Je bent helemaal niet dood!". We hebben hem maar een beetje nat gemaakt met water uit de fles en op een veilige plek neergelegd. Ik hoop, dat hij/zij het heeft gehaald....

Al deze ontmoetingen vonden plaats met heel erg mooi weer, een reden waarom slangen en hagedissen voor mij het symbool van een hete zomerdag zijn. Ik kijk alweer uit naar de volgende ontmoeting!

De verrassingen van de anarchistische plantenbakken

Maddie Bartels

Op mijn waranda staan plantenbakken, waarin het er nogal anarchistisch aan toe gaat. Na de winter wacht ik nieuwsgierig af welke planten de koude maanden hebben doorstaan en weer tevoorschijn durven te komen. Gepote of gezaaide tuinplanten en toevallig neergestreken wilde soorten dringen er om een plekje.

Foto: Maddie Bartels

Anarchistische plantenbakken en pot met gele tulpen

De paarse dovenetel is al jaren trouw en vroeg present. Scherpe boterbloemen schieten op hun vaste stekjes de hoogte in. Ook is er ineens weer een knalgele paardenbloem met sappig blad opgedoken en komen jonge sprietjes straatgras brutaal en massaal opzetten. Elk jaar worstelt zich een schapenzuring dwars door het wat mottige lavendelstruikje heen omhoog. Deze keer is die

vergezeld van een donkere ooievaarsbek. Ook zijn de fijn getande blaadjes en van de tormentil alweer te zien. Ik ontkom niet aan de associatie met het gedrag van trekvogels: terug van weggeweest. Vorig jaar geplante steenbreek, uitgezaaide vergeet-me-niet en kruipklokje moeten de beperkte ruimte echter ook nog eens gaan delen met aangeschafte vers gekweekte voorjaarsplantjes, zoals viooltjes. Dit jaar staan er pas cadeau gekregen ijsbloemen te pronken, die een goede kans maken op de 1^e prijs in felle kleurigheid. Niet te verwarren met winterse ijsbloemen op de ruiten, een vrijwel uitgestorven soort.

Op de foto staat een pot met gele tulpen tussen de anarchistische plantenbakken. In de herfst heb ik een zakje speciaal gekweekte tulpenbollen uit het van Eesteren paviljoen meegenomen (zie GBA Lente 2019, p 9). Thuis heb ik die in de aarde gestopt en hoopvol afgewacht. En zie: van de vijf staan er drie in bloei en een vierde bijna. Eén heeft het helaas niet gered...

Nieuwtjes uit Diemen (ivndiemen.blogspot.com)

Janny Gerrits en Carry Pot

Ook in 2019 is de werkgroep weer actief:

NL Doet

Wij hadden ons aangemeld voor de NL Doet-dag. Hoewel er uit diverse activiteiten in Diemen te kiezen was, kregen wij al snel een inschrijving van vier mannen van een bedrijf.

Onze klus bestond uit het brengen van dennenschors naar de diverse paden op de natuurvriendelijke tuin. Deze tuin hebben we al 15 jaar.

Foto: Janny Gerrits

NL doet

Op 16 maart was het zover. Een vrijwilliger schepte de kruiwagens vol, terwijl drie kruiwagens voortdurend naar de tuin gereden werden. De klus was snel klaar. We kijken met voldoening terug, de paden zijn weer in orde en natuurlijk tuinieren is onder de aandacht gebracht.

Tiny Forest

In Diemen komt een IVN Tiny Forest. De aanvraag aan de gemeente en overleg over de uitvoering is gedaan door Cathy Wiersema van onze werkgroep. Het eerste begin is gemaakt op 22 maart. Kinderen van basisschool 'De Nieuwe Kring' hebben toen de eerste bomen geplant op een stukje groen langs de spoorbaan. De wethouder en Cathy Wiersema hebben meegeholpen. De peuters van 'De Toversteen' kwamen met de laatste bomen helpen. Er staat nu een klein rond bosje als begin van het eerste Diemer Tiny Forest. Er komt ook een plek voor buitenlessen. De kinderen kunnen zien hoe het gaat groeien en welke dieren er gaan leven. In het najaar zullen er meer bomen geplant worden.

Janny Gerrits

Begin Tiny Forest

Ringslangen

Diemberbos: warm plekje voor de ringslang

Het was zonnig maar koud, toen we zaterdag 13 april broeihopen voor ringslangen maakten in het Diemberbos. Het was heerlijk weer om hard te werken met hooivorken en kruiwagen, maar door de kou lieten de ringslangen zich niet zien. Zodra het warmer wordt, zullen ze uit hun schuilplaats komen, eerst eens aansterken en dan een partner zoeken. In de zomer kunnen de vrouwen-ringslang dan in de broeihopen hun eieren gaan leggen.

De broeihopen liggen verspreid over het Diemberbos, zodat de ringslangen die in het talud van snelwegen en spoorweg overwinteren, vrij snel een geschikte broeihoop vinden.

Een broeihoop maken we van paardenmest met stro, houtsnippers en maaisel. Het is een soort super composthoop. Door het composteren ontstaat er broeiwarmte. De ringslangen weten dit feilloos te vinden en laten hun eieren door de broeiwarmte uitbroeden. Ook gewone composthopen worden wel door ringslangen gebruikt, zoals de tuinders in Driemond regelmatig merken. Omdat in het Diemberbos geen composthopen of mesthopen van boerderijen meer aanwezig zijn, helpen we de ringslangen door broeihopen aan te leggen. Vanuit het Diemberbos kunnen ringslangen verder trekken naar de Diemerzeedijk en Waterland. De broeihoop dekken we af met gemaaid riet. Dat is tegen het uitdrogen en ook geeft het dekking aan ringslangen die in de broeihoop willen kruipen. Ringslangen in het open veld zijn een gemakkelijke prooi voor roofvogels.

De boswachters van Staatsbosbeheer zorgden voor het materiaal en gereedschap. Ringslangonderzoeker Pieter de Wijer was de bouwmeester van de broeihopen.

Op de landelijke natuurwerkdag zaterdag 2 november gaan we onderzoeken hoeveel eieren zijn gelegd en uitgekomen. De broeihopen zijn al jarenlang zeer succesvol.

Foto: Janny Gerrits

Werk aan broeihopen door vrijwilligers en boswachters

Foto: Janny Gerrits

Ringslang

Fotografie geeft je een andere kijk op planten en dieren

Ellen Huijsmans

Alweer een tijdje kunnen Amsterdamse IVN-ers een foto- en natuurwandeling maken onder begeleiding van een fotograaf die tijdens het bewonderen van flora en fauna de kneepjes van het fotograferen uitlegt. Ik spreek de fotograaf, Ramona, op een zonnige vrijdagmiddag in Park Frankendael.

Foto-excursies

Naast fotograaf is Ramona ook excursiebegeleider en daarom heeft ze een tijd terug de IVN-bijeenkomsten hierover gevolgd. Zoals u heeft kunnen lezen in de Agenda van de afgelopen GBA's heeft ze ook al verschillende excursies verzorgd. Ramona vertelt dat

ze al vanaf haar tiende geïnteresseerd is in vogels en plantjes en rond haar zestiende ook belangstelling kreeg voor fotografie. Het combineren van beide liefhebberijen was de volgende logische stap. Boeken en internet zorgden voor een autodidactische fotograaf met liefde voor de natuur. Zo is ze vaak in Amsterdamse parken, maar ook in de Waterleidingduinen, de Oostervaardersplassen en in Waterland te vinden. Bij IVN leidt Ramona regelmatig wandelingen door parken en heemtuinen met aandacht voor de natuur en de technische aspecten van het nemen van het mooiste plaatje.

Foto: Ramona

Ramona Falckeneck

Het interessante aan fotograferen van planten en beesten is dat je anders gaat kijken naar de natuur en daardoor ook betere foto's kunt maken, aldus de fotograaf. Door het oog van de camera zie je meer details van bijvoorbeeld bloemen en insecten en tijdens de wandelingen krijg je te horen hoe je een en ander het beste in beeld brengt. Ze vinden plaats op verschillende Amsterdamse locaties, zoals Frankendael, Jac. P. Thijsse- en het Amstelpark. In ieder landschap ligt de focus op een ander punt. Zo zijn in het Jac. P. Thijssepark de heemtuinplanten geliefde objecten. Maar ook de hogere en lagere gedeeltes, de slingerende paadjes en verschillende beekjes en poelen zijn fotogeniek. In het Amstelpark kan de prachtige rhododendronvallei in mei fotografische hoogstandjes opleveren.

Tijdens de excursies loop je ook door het park op zoek naar vlinders en andere planten en bloemen. Maar Ramona richt zich tevens graag op vogels. Als vogelspecialist weet ze waar ze welke vogel kan verwachten en meer dan eens heeft ze met haar Canon-camera uren gebivakkeerd op die ene plek om een prachtige foto te maken van een ijsvogel of een roerdomp. Het vereist vaak en veel wachten en het

blijft altijd spannend of het lukt want vogels vliegen snel weg en zitten niet vaak een lange tijd stil. Een voorbeeld van haar vogelfotografie is de foto van de houtduif op de nieuwe boeken-legger van IVN Amsterdam.

Foto: Ramona Falckeneck

Houtduif

Tips

Tijdens de wandelingen geeft Ramona tips over composities, achtergronden en de manier van benaderen van je onderwerp. Een blad met opdrachten en tips krijg je ook tijdens de wandeling uitgereikt. En Ramona showt met behulp van eigen werk met plezier de effecten van bijvoorbeeld een korte en een lange sluitertijd. Hier alvast een klein voorproefje van handige en bruikbare tips.

Foto: Ramona Falckeneck

Eend in de avondzon

Foto: Ramona Falckeneck

Zwaluw

Foto: Ramona Falckeneck

Rhododendronvallei

Bij het fotograferen van een landschap moet je het landschap niet precies in het midden van je foto nemen, maar op eenderde, of de lucht op eenderde, afhankelijk van wat zo bijzonder is. En zet bijvoorbeeld een boom niet midden in je foto maar in een hoek zodat je de foto kadert en diepte creëert. Dat is natuurlijk wel afhankelijk wat je precies wilt fotograferen. Nog een tip: als je (meer) wilt fotograferen, maak het jezelf niet te moeilijk maar

begin dichtbij huis. In ieder park is al heel veel te zien. Kijk goed rond in je eigen buurt en laat je verrassen. Bedenk verder dat je dieren rustig benadert en geen plotselinge bewegingen maakt. Het lijkt een open deur, maar toch goed om je op voor te bereiden. Ga ook eens keer door je knieën om een foto te maken. Of ga er eens bij liggen, dat doen veel mensen niet dus dan ben je verzekerd van een originele foto. Een goede camera is natuurlijk van belang maar je kunt ook met een telefoon aardige foto's maken. Hoewel je voor de serieuze fotografie eigenlijk een digitale camera nodig hebt, met een goede lens, want die is het belangrijkste. Zo kun je met een professionele lens mooi in- en uitzoomen en dat lukt je met een telefooncamera toch iets minder.

Foto: Ramona Falckeneck

Rhododendron

Foto: Ramona Falckeneck

Wilde eenden

Ook nu zijn er weer fotowandelingen met meer tips. In de toekomst wil Ramona graag ook theorielessen Natuurfotografie verzorgen en deze combineren met foto-excursies, bijvoorbeeld een paar dagdelen theorie en daarna in de praktijk aan de slag. Daarnaast wil ze ook graag uitbreiden naar de regio buiten Amsterdam, en bijvoorbeeld foto-excursies naar de Waterleidingduinen organiseren.

Meer informatie over toekomstige cursussen of fotowandelingen en daarvoor aanmelden? Mail naar Ramona, a.falckeneck@chello.nl.

Fotowandelingen binnenkort:

- Zaterdag 20 juli, 15.00-16.30 uur, bij het Darwinplantsoen.
- Zondag 25 augustus, 18.30-20.30 uur, bij het Beatrixpark.

Aanmelden verplicht. Zie pagina's 18 en 19.

Sloterpark en Sloterplas Stadsuitbreiding in het groen, vervolg

Joke van der Boon

In een vorig nummer van de Groenbewuste Amsterdammer werd tot mijn vreugde aandacht besteed aan Amsterdam Nieuw West. Maddie Bartels schreef over Stadsuitbreiding in het Groen en over het van Eesterenmuseum en Just Wiarda over Nieuw Slotergroen. Mooi dat er aandacht is voor dit stadsdeel en zijn natuur. Graag wil ik hier een verhaal aan toevoegen en wel over het Sloterpark en de Sloterplas.

Eerst wat geschiedenis. In de Middeleeuwen hebben boeren de grond ten westen van Amsterdam in gebruik genomen voor land- en tuinbouw. Er werden dijken aangelegd en sloten gegraven voor de afwatering. Deze voedselproducerende bedrijven schoven door stadsuitbreiding in de loop der eeuwen op van Warmoesstraat, Slatuinen naar de polders rond het huidige Osdorp. Je kunt zien dat uitbreiding van Amsterdam de indertijd gegraven sloten en vaarten volgde.

Toen vóór de Tweede Wereldoorlog het Algemeen Uitbreidingsplan werd ontworpen (Amsterdam Nieuw West dus) liet zich opeens een heel andere manier van stadsarchitectuur zien. Vanaf dat moment groeit de stadsuitbreiding als een boom maar er wordt nu

Foto: Joke van de Boom

Sloterplas

Foto: Joke van de Boom

Sloterplas

op een heel andere manier ontworpen. Strakke lijnen, veel groen en aangelegde natte gebieden vormden de basis.

Het verhaal van het Sloterpark en de Sloterplas begint bij het Algemeen Uitbreidingsplan en Van

Eesteren, bedacht voor de tweede wereldoorlog maar pas in de jaren 50 uitgevoerd.

De Sloterplas is tussen 1948 en 1956 ontstaan door een enorm zandwinningsproject. Er werd 2 meter zand op het veen gelegd om woningbouw mogelijk te maken. Op het gewonnen zand zijn na de Tweede Wereldoorlog Slotermeer, Geuzenveld, Slotervaart, Overtoomse Veld en Osdorp gebouwd. De bovenste laag van de afgegraven grond die tot de plas zou leiden is teelaarde. Deze is gebruikt om het Sloterpark aan te leggen, dat rondom de plas ligt. Het ontstane meer is met sluizen verbonden met de stadswateren en de Ringvaart.

In het eerste ontwerp was er gelijkenis met het Amsterdamse Bos. Velen na Van Eesteren en Mulder hebben hun eigen stempel op het ontwerp gedrukt maar de oorspronkelijke opzet is nog goed te zien. Strakke oeverbelijning met hoge betonnen oevers, strakke beplanting, recreatieve voorzieningen die vanaf het begin bedacht zijn. Zo zijn er bastions, twee jachthavens, een boulevard om te flaneren en elkaar te ontmoeten, twee eilanden, speelweiden, een kanovereniging, een strandbad, en later een kinderboerderij en een heemtuin ontstaan. Aan de Noord Oost kant staat een mooi gebouw, ontworpen als een schip, voorheen café Oostoever. Ernaast was zelfs een uitkijktoren gepland maar die is er nooit gekomen. Het gebouw staat helaas al sinds april 2015 leeg en enkele ondernemers zijn begonnen met renovatie. Het heeft tot nu toe tot niets geleid omdat er sprake zou zijn van geld verkregen middels witwassen van drugsgelden. Dat had van Eesteren niet kunnen bedenken in zijn tijd.

De ecologische hoofdstructuur loopt langs de Sloterplas en vormt de verbinding van het IJ naar het Amsterdamse Bos. Een mooi project en goed voor diverse dieren die zo zonder problemen van gebied naar gebied kunnen trekken. Het wachten is nu nog op de ringslang.

Er wordt veel gezwommen in de plas, zowel vanaf het recreatiestrandje aan de noordkant als door mensen die oefenen voor het lange afstandszwemmen. Ook is er een actieve duikvereniging met een eigen onderwaterhuis. Hier kunnen de duikers oefenen en leren.

Paarse schubwortel

De Sloterplas is diep maar toch is er dikwijls sprake van blauwalgvorming in de zomer. Dat is niet goed voor de natuur en ook niet voor de recreanten. Door dit diepe water zijn er weinig waterplanten en dat vergroot de kans op blauwalgvorming, vooral als de watertemperatuur in de zomer hoger is.

Om de groei van blauwalg te voorkomen heeft Waternet de quaggamossel geïntroduceerd. Op een aantal plaatsen zijn in de plas netten en touwen geplaatst waaraan in zeer korte tijd de mossels zich hebben vastgezet. Er wordt onderzoek gedaan naar het effect van de mossels op de waterkwaliteit. Hoeveel mossels zijn er nodig? Hoe en waar groeien ze, hoe diep groeien ze? Het effect was na een paar jaar zeker te zien, het water in de plas werd schoner en helderder. Helaas was de zomer van 2018 zo overweldigend warm dat de mosseltjes er niet meer tegenop konden eten en moest er toch gedurende vele weken een negatief zwemadvies uitgebracht worden.

De waterkwaliteit is zelfs na de afgelopen winter nog niet goed. Volgens het Parool van 2 april 2019 worden nu ook "vogels weggejaagd zodat ze hun uitwerpselen niet in het water kunnen mikken". Deze interpretatie van de gemeentelijke maatregelen lijkt mij getuigen van enige journalistieke vrijheid. Vogels verjagen (bedoeld worden waarschijnlijk ganzen) lijkt mij geen juiste maatregel die bovendien onmogelijk is uit te voeren.

Ik heb gemerkt hoe vies het water was in de zomer van 2018 omdat ik meegedaan heb aan een experiment. Het z.g. Schone Waterexperiment is een initiatief van Waternet. Vrijwilligers doen gedurende een aantal maanden in de zomer watermetingen, geven de gegevens door aan Waternet en zo krijgt Waternet een goede indruk van de stand van het water, de waterplanten en de vervuiling van het Amsterdamse water. In 2018 heeft elke vrijwilliger steeds op een vaste plek de proefjes uitgevoerd en geobserveerd. 111 Vrijwilligers hebben 521 metingen uitgevoerd in diverse wateren in Amsterdam. Er werden onder andere E-coli-bacteriën gemeten, naast nitraat, nitriet, totale hardheid, carbonaat hardheid, pH en chloor.

Ik heb metingen gedaan aan de rand van de Sloterplas bij de kanovereniging aan de Christoffel Plantijngracht. Wat mij opviel was dat er in vergelijking met het voorgaande jaar heel weinig waterplanten waren en dat het water drabbig was. De temperatuur van het water was gedurende vele weken erg hoog.

Naar het Ruige Riet in het Sloterpark

Meedoen aan het Schone Waterexperiment was bijzonder leerzaam, het leert je goed kijken en observeren! Door onze kanovereniging wordt overigens jaarlijks een opschoon dag georganiseerd om afval uit de plas te halen. Het is onvoorstelbaar wat je dan zoal aantreft. De hoeveelheid chipszakken,

plastic flesjes en drinkpakjes is overweldigend..... Er wordt dan ook druk gerecreëerd in het park en dan waait er weleens wat het water in.

Een aparte vermelding waard is de Heemtuin en het Ruige Riet. Deze liggen aan de westkant van de plas. Het Ruige Riet is stukje wilde natuur, ontstaan doordat het gebied lange tijd onaangeroerd is gebleven. De ontstane natuur werd zo gewaardeerd dat er is afgezien van plannen om er een aangelegd park van te maken. Het is nu een ruig struingebied met riet en wilgen.

Foto: Ineke Deckers

Heemtuin Sloterpark

Foto: Ineke Deckers

Heemtuin Sloterpark

De Heemtuin is aangelegd vanaf 1975. Het is een fraaie tuin met hoogteverschillen en diverse biotopen. Er zijn daartoe verschillende soorten grond aangevoerd van veen, klei, zand tot kalk en elke grondsoort heeft haar eigen plantensoorten. Er groeit zelfs de zeldzame paarse schubwortel. William Fröhn heeft de tuin jarenlang beheerd. Na zijn pensionering, enige jaren geleden, dreigde verwaarlozing maar het onderhoud is opgepakt door een groep vrijwilligers en sindsdien is de tuin weer in volle glorie hersteld. Zij hebben een megaklus opgepakt en het resultaat is prachtig. Er worden regelmatig excursies gegeven en meelopen is zeker de moeite waard.

Foto: Joke van de Boom

Sloterplas

Sloterplas en Sloterpark vormen samen een prachtig stuk natuur. Kom kijken!

De lage landen langs de Lek

De jaren dertig. Financieel gezien een sobere tijd, Mijn vader, George Junge, moest zijn studie biologie zelf bekostigen. Bijverdienen was dus een bittere noodzaak. Hij schreef artikelen in het Algemeen Handelsblad onder een schuilnaam:

Megaleep, de Zwerver

*Jutfaas, IJsselstein, Vianen, Culemborg.
Teruggekeerde broedvogels.
De achteruitgang van onze ooievaars.*

Het wil dit jaar nog niet erg vloten met het voorjaar. Mooie, stralende lentedagen hebben wij praktisch nog niet gehad, maar ondanks dat alles ontwikkelt de natuur zich toch langzaam maar zeker tot nieuw leven. De weilanden krijgen een minder flets-groene kleur, wilgen zijn bijna al uitgebloeid, de vogelzang wordt gaandeweg sterker en de eerste nesten zijn te vinden.

We waren van plan eens te gaan kijken, hoe het in de polders rondom Utrecht en langs de Lek met het voorjaar stond. Westwaarts verlieten we Utrecht, om het Merwede-kanaal naar het zuiden te volgen. Het weer valt lang niet mee; er waait een straffe, gure noord-oosten wind en de lucht is grijs betrokken; wanneer de wind niet zo sterk was zou het zeker regenen, zoals de laatste dagen. Maar toch is dit voor de zanglijsters geen reden om stil te zijn; in de hoge iepen langs den weg zitten er een paar te zingen en kieften roepen in de weilanden. We zijn de plaats, waar het Merwede-kanaal uitmondt in den Vaartschen Rijn, al gepasseerd en bespeuren aan de linkerhand, in plaats van fabrieken een aardig drassig weiland met complexen wilgen en laag rijshout, dat nog geel ziet van de bijna uitgebloeide wilgenkatjes. Telkens horen we hierin de weemoedige strophe van fitis, een fijn en karakteristiek voorjaarsgeluid, dat haast contrasteert met deze weerstemming. Een paar dagen tevoren hadden we ze voor het eerst gehoord bij het fort Rijnauwen.

Hoewel nog lang niet ideaal was het weer toen toch heel wat beter dan nu en hadden we toch sterk het gevoel, dat het inderdaad voorjaar was.

De zon scheen overvloedig en de prachtig bloeiende wilgen weerkaatsten in het heldere water van de fortgrachten. Zanglijsters zongen druk en in de verte uit de machtige boscomplexen van Amelisweerd klonk de lijsterzang ons tegemoet. Voortdurend was de kanarieslag van boompiepers te horen en telkens zagen we de vogels in rijzende en dalende vlucht boven de fortwallen uitkomen. Speenkruid bloeide langs de begroeide oevers van de fortgrachten en zelfs hier en daar bemerkte men paarse plekje van pinksterbloemen. Toen we langs een met elzen begroeiden, steilen fortwal naar beneden trachtten te komen, schoot plotseling een wilde eend van het nest af en zagen we weer voor de eerste maal in dit jaar het prachtige diepe

donsnest geheel gevuld met dertien grote lichtblauwe eieren. En overall in de bloeiende elzen zongen toen fitissen, een heerlijk gehoor – ge voelt het als iets teers en subtiels dat den moed geeft kou en guurheid te weerstaan. Er waren zeker verscheidene trekken bij, vogels, die 's nachts waren aangekomen en waarschijnlijk den volgenden nacht hun reis weer zouden vervolgen. Dat is van dien vogeltrek, die zo heel ongemerkt verloopt, maar wanneer gij er eenmaal op ingesteld zijt, merkt ge wel degelijk, dat zij bestaat.

Zo ongemerkt zijn we Jutfaas genaderd, een genoegelijk dorpje met aan de overzijde van de Vaartschen Rijn mooi oud bos, waarin zich een reigerkolonie heeft gevestigd. Hoog rijzen de iepen en eiken op, de stammen met klimop begroeid tot aan de onderste vertakkingen en dan in de warrige kruinen grote massieve nesten. De vogels zitten te broeden op de door den straffen noordooster heen en weer geschommelde nesten. Andere dieren vliegen af en aan en rauw klinken de begroetingskreten, wanneer ze in de buurt van de nesten strijken. Vinken slaan in de luwte van het bos en druk schettert een winterkoning in de takkenbossen, die in den boomgaard liggen.

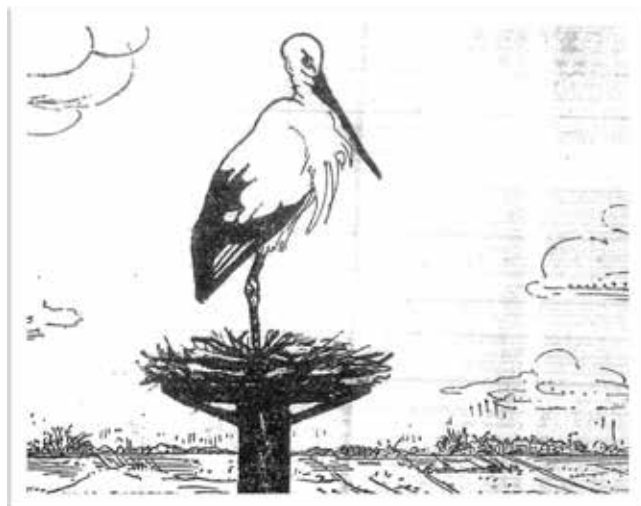
Den Vaartschen Rijn laten we rechts liggen en we volgen nu een aardige vaart, de Doorslag, die de verbinding vormt met de Kromme IJ. Echt Hollands polderland aanschouwen we hier, laag gelegen weilanden met mooie karakteristieke knotwilgen langs de sloten, mooie grote boerderijen met Zondags schone erven, kwikstaarten die deftig wipstaartend over den weg trippelen en graspiepers, die ijl roepend langs den waterkant opvliegen. In IJsselstein heerst Zondagsrust, niemand heeft iets anders te doen dan op straat te staan. Het plaatsje heeft zich in de laatste honderd jaar weinig uitgebreid, het ligt nog bijna geheel tussen de oude stadsgrachten ingesloten. We zijn er gauw doorheen en rijden dan langs den Hoogen Biezendijk op de Lek aan. Naar rechts hebben we de polders naar Benschop en Lopik, sterk met sloten doorsneden weilanden, waarboven kieften roepen en herhaaldelijk het gejuich van grutto's klinkt. Een intens mooi Hollands geluid, dat geroep van steltlopers boven de polders.

Dan zijn we op den hoogen Lekdijk en nu oostwaarts gaande krijgen we met recht den wind van voren, sterk en guur. Maar mooi is het ongetwijfeld het Lekwater met grote snelheid tussen de strekdammen voort te zien schieten, grauw en woelig. Nu en dan jaagt een kokmeeuw als een witte vlek pijlsnel met de wind mee stroomaf. We rijden de pontonbrug voor Vianen over en bekijken vlucht het plaatsje, dat iets groter is dan IJsselstein en een heel aardige oude poort bezit, die de toegang is tot de brede hoofdstraat.

Van Vianen naar Culemborg is met deze wind nog een hele trap in dit open terrein. Polderland met heldere sloten, waarin de stijve rosetten van scheeren en het eerste groen waterpest te zien is, weilanden waarboven leeuweriken zingen, wegen waarlangs hoge iepen of populieren staan, grote en kleine boerderijen met rommelige hoekjes, waar heggenmussen zich thuis voelen. Culemborg heeft, oppervlakkig gezien, veel

overeenkomst met Vianen. Onderweg zijn we den hogen Diefdijk gepasseerd, die tegelijk de grens is tussen Gelderland en Zuid-Holland. In de luwte van de dijk treffen we de eerste boerenzwaluwen aan, jagend boven de sloten.

Na Culemborg gaat het snel het Noorden in, via het langgerekte aardige dorp Schalkwijk en Houten op Utrecht aan. Bij Houten achter het buiten Schonauwen zien we eindelijk weer eens een ooievaar op het nest staan. De ooievaar is in de laatste jaren langzamerhand een vrij zeldzame vogel geworden in ons land.

Haverschmidt heeft in 1929 eens zeer nauwkeurig nagegaan hoe de stand van de ooievaars in ons land was en kwam tot het resultaat dat er in het geheel in ons land nog maar 209 nesten bewoond zijn, en dat er sinds 1920 ten minste 98 nesten in den steek gelaten zijn. Alleen het verlies van 1928-1929 bedroeg 24. Een zeer sterke achteruitgang dus, en het merkwaardige is dat we eigenlijk totaal niet weten, wat daar nu eigenlijk de oorzaken van zijn. Men heeft de oorzaak gezocht in het vergiften van de sprinkhaan-zwermen door bewoners in de streken, waar de ooievaars zich 's winters ophouden. Door het eten van vergiftigde sprinkhanen zouden dan de ooievaars meteen vergeven worden. Aan den andere kant heeft men hier dikwijls waargenomen, dat ooievaars als eenlingen rondzwerven, in het geheel niet tot broeden komen en bovendien nog door vechtpartijen met broedende vogels, oorzaak zijn dat die broedsels verloren gaan. Door dit niet tot voortplanting komen van verschillende individuen gaat men meer denken aan een degeneratie van de soort zelf, een inwendige factor dus, zonder echter nog enige voorstelling te hebben door welke biologische of psychische processen dit wordt veroorzaakt. Maar een interessant probleem is het zeker en belangrijk genoeg om nauwkeurig de stand van ooievaars te blijven volgen.

Cursussen/lezingen

Algemene informatie

IVN Amsterdam organiseert natuurgerichte cursussen voor jong en oud. We proberen door een gevarieerd aanbod en lage bijdragen voor deelnemers zoveel mogelijk mensen te betrekken bij onze prachtige stadsnatuur. Hieronder praktische info over de cursussen.

Aanmelden cursussen

1. Je wordt verzocht je aan te melden door het sturen van een e-mail naar de penningmeester Ben de Graaf, penningmeester@ivnamsterdam.nl, met een CC aan de cursusleider van wie het e-mailadres bij de cursus vermeld staat. Op die manier is zowel de penningmeester (die moet toezien op de betaling van het cursusgeld) als de cursusleiding gelijktijdig geïnformeerd.

In de e-mail vermeld je:

- a) Je naam, adres en woonplaats;
- b) Of je al dan niet lid of donateur bent van IVN Amsterdam. Als je lid of donateur bent van een andere IVN-afdeling, heb je ook recht op het lagere tarief. Geef dan wel aan van welke afdeling je lid of donateur bent!
- c) Vermelding van je (mobiele) telefoonnummer i.v.m. de excursies die verbonden zijn aan de cursus. Er kunnen op de dag van de excursie omstandigheden zijn waardoor het beter is om de excursie te verzetten!

2. Tegelijk met je aanmelding maak je het cursusgeld over op IBAN: NL81 INGB 0004 7406 01 t.n.v. IVN Amsterdam o.v.v. de cursus waar je voor betaalt én je naam.

Let wel: je aanmelding is pas definitief als je
a) je hebt opgegeven per e-mail met vermelding van de gevraagde gegevens en
b) het cursusgeld is ontvangen op de bankrekening van IVN Amsterdam. Als je alleen het cursusgeld overmaakt maar je niet aanmeldt, kunnen wij geen contact met je opnemen. Dan wordt het cursusgeld per omgaande teruggestort en kun je niet aan de cursus deelnemen.

Mocht je zelf besluiten toch niet deel te nemen, dan wordt het betaalde cursusgeld (met aftrek van eventueel gemaakte kosten) tot één week van tevoren volledig teruggestort. Indien je later besluit niet deel te nemen, dan kunnen wij een bedrag van maximaal vijf euro inhouden (administratiekosten).

Cursus Paddenstoelen

Wat gaan we doen?

3 theorieavonden en 2 excursies.

We gaan ons verdiepen in de wondere wereld van paddenstoelen en zwammen.

Wat is een paddenstoel? Welke groepen zijn er en hoe kun je die onderscheiden?

Wat is het belang van paddenstoelen in het grotere geheel? Hoe hanteer je een paddenstoelen veldgids?

We bieden een combinatie van theorie en praktische vaardigheden.

Op de theorieavonden zal er naast de theorie ook altijd iets te onderzoeken, te bekijken, te ruiken, te voelen of soms te proeven zijn.

Voor wie?

Voor iedereen die meer wil weten over paddenstoelen.

Wanneer en waar?

Drie theorieavonden op:

donderdag 3, 10 en 17 oktober 2019

Tijd: 19.30-21.30 uur

Locatie: Theater de Omval,
Ouddiemerlaan 104 in Diemen.

Twee excursies op:

zondag 6 en 13 oktober 2019

Tijd: 10-13 uur

Nadere gegevens over de excursies worden tijdens de theorielessen bekendgemaakt.

Docenten: Ronald Rave en Johan Kleijn

Kosten : € 35 voor niet-leden en € 26 voor IVN-leden.

Aanmelden zie katern 'Aanmelden cursussen' per mail met een CC aan Johan Kleijn,
johan.kleijn@gmail.com.

Literaire natuurwandelingen

🕒 = Tijd - ➡ = Start - ⓘ = Info

Zaterdagmiddag 20 juli om 13.00 uur organiseren IVN en Anne-Mariken Raukema weer een literaire natuurwandeling; dit keer door Bijlmer. De toer begint bij Station Bijlmer. IVN-gids Arend Wakker stippelt de route uit langs flora en fauna, op basis van de literaire citaten die Anne-Mariken Raukema heeft geselecteerd.

Zoals de naam al doet vermoeden, bestond de 'Bijlmermeer' vroeger uit water, het is ingepolderd gebied. Een deel van de wandeling voert door het vele groen van de nieuwe stadswijk, die inmiddels al niet meer zo nieuw is. En de bewoners van de Bijlmer bestaan uit oude en nieuwe Amsterdammers. Dit alles komt naar voren in de literaire fragmenten die worden voorgelezen tijdens de wandeling. De prozafragmenten en gedichten van vroeger en nu, alsmede de namen van de bomen, heesters en planten krijgen de deelnemers na afloop mee. De wandeling duurt anderhalf à twee uur. Trek stevige schoenen aan!

De wandeling is gratis - een vrijwillige bijdrage wordt op prijs gesteld; deze wordt verdeeld tussen beide organisatoren. Het maximaal aantal deelnemers is 30; daarom is aanmelden vooraf noodzakelijk.

Volgende edities dit jaar zijn op de zaterdagen 28 september (Noord) en 16 november (Nieuw-West).

Informatie en aanmelden: amraukema@icloud.com.

Foto: Ineke Deckers

Dolingadreef in de Bijlmer

IVN excursies in en rond Amsterdam

IVN publieksexcursies worden gegeven door ervaren natuurgidsen, zowel voor leden als niet-leden. Amsterdammers ontdekken op deze manier vaak onbekende kanten van de stadsnatuur dichtbij huis.

Gratis deelname. Vrijwillige bijdrage welkom. Voor meer informatie kijk op www.ivn.nl/amsterdam of neem contact op met de excursieleider. Aanmelden is niet verplicht, maar wel praktisch. Het is raadzaam om voor elke excursie even te kijken of te informeren of deze doorgaat. Dan komt u niet voor niets.

IVN geeft ook excursies op maat voor bedrijf, school of familie uitje. Kosten € 75,- per excursie. Info: 06-41915050 of tjwijnen@gmail.com

-Juni-

Zaterdag 29 juni Excursie Oostelijk Havengebied

Thema: Eten langs de straat

We kopen ons voedsel meestal in de winkel. Maar op weg naar de winkel passeren we tal van plekken waar ons voedsel ook groeit.

Tijdens deze stadse natuurexcursie ontdekken we zo een aantal slasoorten, bessen en bramen, gerst, wortels, ja zelfs moerbeien bij ons in de buurt! We kunnen veel meer eten van al het groen rondom ons dan we meestal denken.

🕒 14.00-15.30 uur

➡ bij de biologische winkel ODIN, Oostelijke Handelskade 1051 in Winkel Centrum Brazilië

ⓘ Arend Wakker, a.wakker@tele2.nl

Foto: Ineke Deckers

Bramen

-Juli-

Zondag 7 juli Kruidenwandeling in de Artsenijhof van het Beatrixpark

In de Artsenijhof staan maar liefst 250 soorten medicinale planten en in deze maanden zijn ze op hun best. Waar worden of werden ze voor gebruikt, hoe herken je ze, waar komen ze vandaan, welke werkzame stoffen zitten er in en wanneer worden ze geoogst?

Op deze wandeling o.a. Agrimonie, Hartgespan, Valeriaan en soms ook bijen

🕒 14.00-15.30 uur

➡ Parkingang Diepenbrockstraat, tegenover de Herman Heijermansweg

ⓘ Henk Wolters en Mien Vermue, henk.snezana@kpnmail.nl, 020-6644506

Foto: Ineke Deckers

Artsenijhof Beatrixpark

Vrijdag 12 juli

Zintuigenwandeling in het Amstelpark

Tijdens deze wandeling gebruiken we alle zintuigen. We beleven de natuur en we laten de ontspannende werking ervan, op ons inwerken. We gaan een aantal simpele oefeningen doen om de aandacht te focussen en een aantal energie oefeningen uit de Chinese bewegingsleer. Iedereen kan daarna opgeladen en ontspannen het weekend beginnen. Duur ongeveer 1,5 uur.

⌚ 19.00-20.30 uur

➡ Ingang met de rode brug aan de Europaboulevard einde Van Nijenrodeweg)

① Diana Straten en Karine Klappe, klappe@hotmail.com, 06-27536797

Zondag 14 juli

Excursie in het Oosterpark

Thema: De schoonheid en waarde van onze parkbomen

Het Oosterpark heeft net een ingrijpende renovatie achter de rug. We gaan eens kijken wat dit zo al heeft opgeleverd voor de natuur en de omwonenden. Bomen zijn van ouds de hoofdbewoners van het Oosterpark. Hoe hebben zij de renovatie overleefd? Tijdens de natuurexcursie gaan we natuurlijk een aantal mooie soorten bekijken. Alhoewel het de grootste planten van het park zijn, hebben ze voor veel mensen grote geheimen. Hoe oud wordt een boom, hoe ziet zijn wortelstelsel eruit, dit zijn een paar van de vragen die aan bod komen. En we bespreken natuurlijk hoe de bomen in verbinding staan met de andere planten en dieren van het park. En voor de Amsterdammers leveren bomen koeling, zuurstof, luchtzuivering en ... schoonheid!

⌚ 14.00-15.30 uur

➡ Oosterpark bij de muziekkoepeel
① Arend Wakker, a.wakker@tele2.nl

Foto: Maddie Bartels

Bloementuin in Darwinplantsoen

Zaterdag 20 juli

Fotowandeling Darwinplantsoen

Wandeling door het plantsoen en zien wat voor moois we tegenkomen. Ondertussen worden tips over achtergrond, compositie e.d. gegeven. Maximum 8 deelnemers. Meenemen: camera (compact, digitaal of spiegelreflex). Deelname is gratis, een vrijwillige bijdrage wordt op prijs gesteld.

⌚ 15.00-16.30 uur

➡ Bij aanmelding verneem je het startpunt
① Aanmelden is verplicht en kan per e-mail naar Ramona Falkenreck, a.falkenreck@chello.nl.

Zondag 21 juli

Excursie in het Gaasperpark

Thema: De schoonheid en waarde van de parkbomen in het Gaasperpark

Tijdens de natuurexcursie gaan we natuurlijk een aantal mooie boomsoorten bekijken. Hoe oud wordt een boom, hoe ziet zijn wortelstelsel eruit, dit zijn een paar van de vragen die aan bod komen. We bespreken natuurlijk hoe de bomen in verbinding staan met de andere planten en dieren van het park. En voor de Amsterdammers leveren bomen koeling, zuurstof, luchtzuivering en ... schoonheid! De excursie is onderdeel van de "Week van Gaasperdam en Driemond"

⌚ 14.00-15.30 uur

➡ Gaasperpark bij het planetarium, Kromwijkdreef 11, 1108 JA Amsterdam

① Arend Wakker, a.wakker@tele2.nl

-Augustus-

Zondag 4 augustus

Kruidenwandeling in de Artsenijhof van het Beatrixpark

In de Artsenijhof staan maar liefst 250 soorten medicinale planten en in deze maanden zijn ze op hun best. Waar worden of werden ze voor gebruikt, hoe herken je ze, waar komen ze vandaan, welke werkzame stoffen zitten er in en wanneer worden ze geoogst?

Op deze wandeling o.a. Cichorei, Scharlei, Teunisbloem en soms ook bijen.

⌚ 14.00-15.30 uur

➡ Parkingang Diepenbrockstraat, tegenover de Herman Heijermansweg

① Henk Wolters en Mien Vermue, henk.snezana@kpnmail.nl, 020-6644506

Zondag 11 augustus

Fietsexcursie: Fruittuinen van West via de Bretten

Het is oogstseizoen in de tuinen van west. We gaan kijken bij verschillende stadslandbouwprojecten aan de stadsrand. Op weg daarheen fietsen we door de ruige natuur van de Brettenzone.

⌚ 13.00-15.00 uur

➡ Verzamelen bij het standbeeld van de verdwenen boer aan de Molenwerf nabij station Sloterdijk

① Johannes Kunst, 06-28111632 (alleen te bellen op excursiedag)

Foto: Ineke Deckers

Bretten

Zaterdag 17 augustus

Wandeling in Flevopark

Laat je gidsen en beleef de natuur van het moment, het is altijd net even anders dan je zou verwachten. Houd daarbij vragen, opmerkingen en ervaringen niet voor je, samen weet je meer, zie je meer en ontdek je meer.

⌚ 11.00-12.30 uur

➡ Verzamelen bij de ingang van het Flevoparkbad (eindhalte tram 3 en 14)

① Gert Snoei, 020-4922366. Alleen op excursiedag: 06-10683729, gertsnoei@hetnet.nl

Foto: Ineke Deckers

Flevopark

Zaterdag 24 augustus

Wandeling in Frankendael

Laat je gidsen en beleef de natuur van het moment, het is altijd net even anders dan je zou verwachten. Houd daarbij vragen, opmerkingen en ervaringen niet voor je, samen weet je meer, zie je meer en ontdek je meer.

⌚ 11.00-12.30 uur

➡ Verzamelen bij de poort aan de Middenweg (bij restaurant)

① Gert Snoei, 020-4922366 Alleen op excursiedag: 06-10683729, gertsnoei@hetnet.nl

Zondag 25 augustus

Fotowandeling bij het Beatrixpark

Wandeling bij het park en zien wat voor moois we tegenkomen. Ondertussen worden tips over achtergrond, compositie e.d. gegeven. Meenemen: camera (compact, digitaal of spiegelreflex). Maximum 8 deelnemers. Deelname is gratis, een vrijwillige bijdrage wordt op prijs gesteld.

⌚ 18.30-20.30 uur

➡ Bij aanmelding verneem je startpunt

① Aanmelden is verplicht en kan per mail naar Ramona Falkenreck, a.falkenreck@chello.nl

Zaterdag 31 augustus

Wandeling in het Amstelpark

Laat je gidsen en beleef de natuur van het moment, het is altijd net even anders dan je zou verwachten. Houd daarbij vragen, opmerkingen en ervaringen niet voor je, samen weet je meer, zie je meer en ontdek je meer.

⌚ 11.00-12.30 uur

➡ Hoofdingang Amstelpark, Europaboulevard

① Gert Snoei, 020-4922366. Alleen op excursiedag: 06-10683729, gertsnoei@hetnet.nl

-September-

Zondag 1 september

Kruidenwandeling in de Artsenijhof van het Beatrixpark

In de Artsenijhof staan maar liefst 250 soorten medicinale planten en in deze maanden zijn ze op hun best. Waar worden of werden ze voor gebruikt, hoe herken je ze, waar komen ze vandaan, welke werkzame stoffen zitten er in en wanneer worden ze geoogst?

Op deze wandeling o.a. Mariadistel, Bernagie, Koninginnekruid en soms ook bijen.

⌚ 14.00-15.30 uur

➡ Parkingang Diepenbrockstraat, tegenover de Herman Heijermansweg

① Henk Wolters en Mien Vermue, henk.snezana@kpnmail.nl, 020-6644506

Zondag 15 september

Nazomer in het Siegerpark

We maken een korte wandeling door dit vergeten park aan de Sloterweg. Hoe staan de bomen erbij en wat zien we terug van het ecologisch beheer? De moeite waard zijn ook de beelden van het Stedelijk museum, die er in bruikleen zijn neergezet.

⌚ 13.00-14.30 uur

➡ Verzamelen Sloterweg 773

① Johannes Kunst, 06-28111632 (alleen bellen op excursiedag)

Foto: Wikipedia

E. Martin: Demeure 4 (Woning 4) in het Siegerpark

Zondag 22 september

Rondwandeling natuurpark Vrije Geer

Laat je verrassen door dit overgebleven stukje veenweide in Nieuw-West. Merken we aan de planten en dieren in de Vrije Geer dat de zomer voorbij is?

⌚ 11.00-12.30 uur

➡ Zuidingang natuurpark Vrije Geer, bij het informatiepaneel aan de weg Vrije Geer, tussen Ditlaar en de Osdorperweg

① Ineke Deckers en Juultje Joosten, natuurexcursie@hotmail.nl

Zaterdag 28 september Vogelexcursie Waterland

Een fietsexcursie van de Vogelgroep, een initiatief voor en door vogelaars. Het motto is: samen kijken, ontdekken en leren. Een excursie voor vogelliefhebbers die al eens eerder een IVN vogelcursus hebben gevolgd of die vogel-kennis van een gelijksoortig niveau hebben.

Dit keer gaan wij naar Waterland, langs het IJsselmeer en met een bezoek aan de IJdoornpolder, het plasdras gebied waar in dit jaargetijde meestal veel te zien valt. Onderweg zien we al trekvogels, zoals afgelopen jaar veel goudplevieren. Bij het IJsselmeer zijn veel eendensoorten te zien. De veldleeuwrik zien we onderweg ook nog wel, maar veel minder dan vroeger..

Let op: Bij de IJdoornpolder moet je je fiets laten staan, de toegang tot het kijkscherm is alleen te voet, dus houd daar rekening mee qua bepakkings. Het is overigens niet ver lopen.

Neem je verrekijker mee, zonnebrand, geschikte (regen)kleding, eten en drinken. (geen horeca op de route).

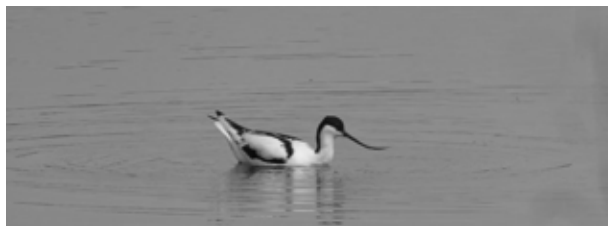
Aanmelding is noodzakelijk: er kunnen maximaal 10 deelnemers mee met de excursie.

🕒 10.00-15.00 uur

📍 Bij aanmelding hoort u het startpunt.

📧 Informatie bij Hank Sinke (hansinke@gmail.com) of Ruth Bolt, rbbbolt@hotmail.com. Meer informatie en aanmelden via link op <https://www.ivn.nl/afdeling/ivn-natuur-in-amsterdam/activiteiten>

Foto: I. Deckers

Kluut

~*~*~*~*

Excursies IVN Amstelveen:

Zondag 14 juli

Naturexcursie over het Vogeleiland

Locatie: Parkeerplaats Groot Kinderbad aan de Nieuwe Meerlaan Amstelveen. Kosten: geen

Zondag 11 augustus

Naturexcursie door het Schinkelbos

Locatie Parkeerplaats aan de bosrandweg, bij de rotonde. (Bosrandweg, 1182 DB Amstelveen)

Zondag 8 september

Naturexcursie door het Anna Blamanplantsoen in Westwijk

Locatie: tegenover Anna Blamanlaan 16, 1187 WG Amstelveen

Voor meer informatie en excursies IVN Amstelveen in de komende maanden:

www.ivn.nl/afdeling/amstelveen/activiteiten .

Activiteiten KNNV Amsterdam

Voor meer excursies en informatie KNNV Amsterdam in de komende maanden: www.knnv.nl/amsterdam

Maandag 1 juli, 13.00-15.00 uur

Excursie Amsteloevers en het M.L. Kingpark

Wilt u meer weten over de bijzondere bomen, inheemse planten en hun bestuivers in het M.L.Kingpark en langs de Amsteloevers? Wandel dan mee door het park met KNNV'er en wilde planten-kenner Martin Camphuijsen. In deze maanden wemelt het nog van de wilde bijen, vlinders, libellen en andere insecten. Bij welke bomen en planten zien we ze vliegen? Verbaas u over de bijzondere band die deze insecten hebben met onze inheemse planten, bloemen en bomen. Daarom moeten we hier ook in de stad zuinig op zijn.

Start t.o. het Amstel Boathouse, Amsteldijk 223.

Graag aanmelden door een mail te sturen naar: y.meekes@amsterdam.nl

Vrijdag 5 juli 2019 20.30 uur- Fietsexcursie

Gierzwaluwexcursie Nieuw West

Vrijdag 12 juli 2019 20.30 uur – Fietsexcursie

Gierzwaluwexcursie Westelijke Eilanden

Zondag 4 augustus, 10.10 uur - Wandeling

Laarzenpad door veenweidegebied Varkensland in Waterland

~*~*~*~*

- Partner van IVN Amsterdam -

natuurfontein
groene buitenspeelorganisatie

Centraal staan de kinderen, onze 'natuurtalenten'. Wij zijn ervan overtuigd dat kinderen voor een evenwichtige groei en ontwikkeling natuur en buiten spelen nodig hebben.

Natuurfontein biedt daarom kinderopvang aan waarbij kinderen zoveel mogelijk buiten zijn, in de (stads)natuur. Ze ontdekken de stad, ervaren de stadsnatuur maar ontdekken ook zichzelf, hun eigen 'natuur'. Uiteraard gebeurt dit allemaal binnen een veilige context waarbij de kinderen leren omgaan met risico's.

Binnen onze filosofie past ook gezonde voeding en bewustzijn over waar ons eten vandaan komt. Kinderen weten zelf ook goed wat ze willen en nodig hebben. Daarom hebben zij ook inspraak. We streven ernaar dat de kinderen prachtige jeugherinneringen overhouden aan hun tijd bij Natuurfontein.

Voor meer informatie:

Natuurfontein WG Terrein B.V.

Ite Boeremastraat 1, 1054 PP Amsterdam

Tel: 020-7701603

Verenigingsgegevens

Lidmaatschap tarieven per kalenderjaar

Leden:	€ 24,00
Leden met stadspas (groene stip):	€ 18,00
Gastleden:	€ 12,00
Bestaande huisgenootleden:	€ 4,00
Bestaande donateurs:	€ 22,00
Bestaande donateurs met Stadspas (groene stip)	€ 16,50

Wat houdt uw lidmaatschap in?

Een **lid** heeft recht op:

- 4x per jaar het afdelingsblad 'de Groenbewuste Amsterdammer';
- het landelijke kwartaalblad 'Mens en Natuur';
- korting op IVN-cursussen;
- stemrecht op de algemene ledenvergadering;
- aanvullende WA-verzekering (schade aan derden) tijdens begeleiding van IVN-activiteiten;
- korting bij activiteiten van andere IVN-afdelingen.

Een **gastlid** is al eerder lid geworden van een andere afdeling. Omdat de andere afdeling al de jaarlijkse bijdrage betaalt aan IVN Landelijk, krijgen gastleden een korting op het lidmaatschap.

Als **huisgenootlid** heeft u dezelfde privileges als een lid, maar krijgt u geen post toegestuurd.

Als **donateur** kijkt u ons afdelingsblad 'de Groenbewuste Amsterdammer' en korting op IVN-cursussen.

De tarieven voor huisgenoot-leden en donateurs gelden uitsluitend voor de bestaande huisgenootleden/donateurs. Er worden geen nieuwe huisgenootleden of donateurs meer ingeschreven.

Leden die zich bijzonder verdienstelijk hebben gemaakt voor de vereniging, kunnen door het bestuur worden voorgedragen voor het **erelidmaatschap**. Een erelid betaalt geen contributie.

Digitale nieuwsbrief

Naast ons afdelingsblad is er ook een maandelijkse digitale nieuwsbrief met meer actuele informatie. U kunt zich hiervoor opgeven door een e-mail te sturen aan: penningmeester@ivnamsterdam.nl ".

Sociale media:

Website:	www.ivnamsterdam.nl of www.ivn.nl/amsterdam
Facebook:	www.facebook.com/IVN.Amsterdam
Twitter:	@IVNAdam

Bestuur:

Voorzitter	Paul de Dooij	06-14159611	p.dedooij@gmail.com
Secretaris	vacature		
Penningmeester/Ledenadministratie	Ben de Graaf	020-6192847	penningmeester@ivnamsterdam.nl

Contactadres secretariaat: Zocherstraat 3, 1054 LP Amsterdam

Verenigingsinformatie:

ING Bankrekening	NL81 INGB 0004 7406 01 t.n.v. IVN Amsterdam
Ledenadministratie	Zie kader rechtsboven
Locatie Natuurfontein	Ite Boeremastraat 1, 1054 PP Amsterdam (terrein vm Wilhelmina Gasthuis)

Werkgroepen:

* Publieksactiviteiten

Cursussen (organiseren)	Ben de Graaf	020-6192847	b.c.degraaf@kpnmail.nl
Excursies op aanvraag	Thomas Wijnen	06-41915050	tjwijnen@gmail.com
Excursies regulier	Vacature		
Kinderactiviteiten	Paul de Dooij	06-14159611	p.dedooij@gmail.com
Ouderenactiviteiten	Karine Klappe	06-27536797	klappe@hotmail.com

* Communicatie

Evenementen	Vacature		
PR en communicatie	Paul de Dooij	06-14159611	p.dedooij@gmail.com
Redactie GBA	Ineke Deckers	020-6971998	groenbewuste020@gmail.com

* Locatie Natuurfontein

Planning en reserveringen	Ben de Graaf	020-6192847	b.c.degraaf@kpnmail.nl
---------------------------	--------------	-------------	--

* Overige werkgroepen / moestuinen

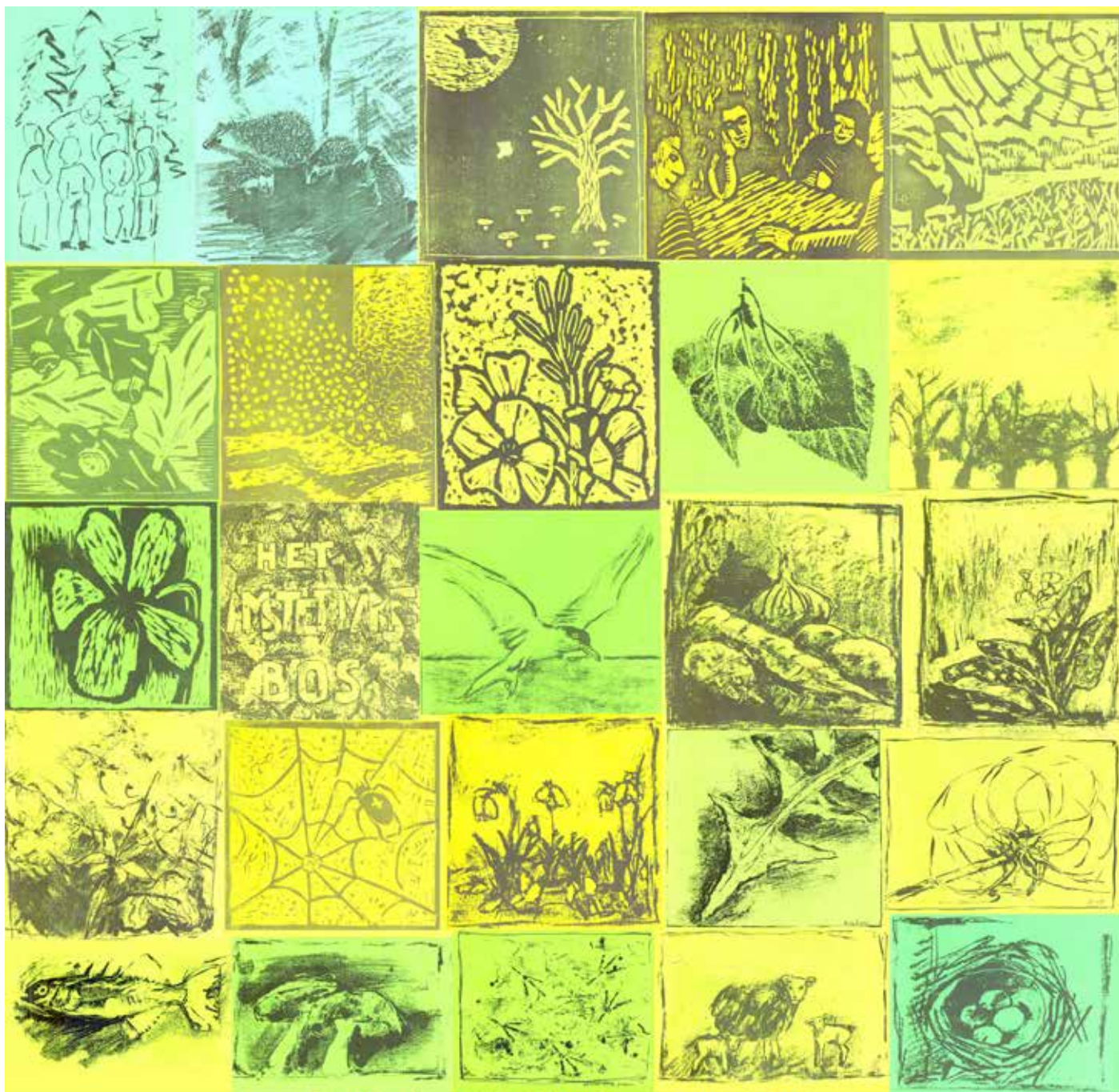
Werkgroep Diemen	Carry Pot	020-6902283	ce.pot@planet.nl
Prinses op de erwt	Dorus de Jongh	020-6633743	dorusdejongh@chello.nl
Sweetgrass in de Polder	Rowin Snijder		lecompostier@gmail.com
De Harmonie	Sara Wessemius		sara.wessemius@outlook.com

LEDENADMINISTRATIE Doorgeven wijzigingen IVN Amsterdam

Per email: penningmeester@ivnamsterdam.nl

Per post: Eastonstraat 21, 1068 HZ Amsterdam

**Opzegging lidmaatschap
Vóór 1 december van het lopende jaar.**

GBA Voorplaten 1990 - 1998 van kunstenaar Hans de Raad.

Sandd

Port betaald
Port payé

Indien onbestelbaar retour: IVN Amsterdam, Eastonstraat 21, 1068 HZ Amsterdam

www.ivn.nl/amsterdam

FSC
www.fsc.org

MIX

Papier van
verantwoorde
herkomst

FSC® C017135